

Cerkvene stvari.

Kaj se bo v Rimu godilo od 1. do 5. julija?

O tem vprašanji je zadnji list „Zgod. Danice“ prinesel sledeče jako zanimivo poročilo:

„Slišali so sv. Oče, kako se pripravljajo romarji iz katoliških vseslovenskih zemelj, da pojdejo v Rim k veliki slovesnosti 5. mal. srpana tekočega leta. Toraj so naložili kardinalu Ledohovskemu, naj se poskrbi, da se romarji lepo sprejmejo. Po nalogi tega kardinala tedaj je bil sestavljen poseben odbor v ta namen. Odborniki pa so: O' Callaghan, priyor pri sv. Klemenu, djal bi, slovenski cerkvi, kjer se bo slovesnost obhajala; monsign. Toroni, vodja rusko katoliškega semeniša; dr. Przewlocky, predsednik poljske cerkve sv. Klavdija; dr. Černič, kanonik in prednik pri sv. Jeronimu ilirskem v Rimu, in markiz di Baviera, vrednik časnika „Osservatore Romano“. Predsednik tega odbora je O' Callaghan, tajnik pa dr. Przewlocky. Ta odbor skrbi za stanovanja in druge priprave v prid romarjev.

Sv. Oče želi, naj se slovesnost obhaja v cerkvi sv. Klemena, ter da bode tridnevna, namreč 3., 4. in 5. mal. srpana (julija). V jutro bode služba Božja po obredu slovenskem ali latinskem, popoldne slovesen govor (panegirik) v slovenskih jezikih, in v Rimu se želi, naj hrvaško govori prevzvišeni gosp. škof J. J. Strosmajer. Dne 5. se bode blagoslovil temeljni kamen za kapelo, katero bodo sv. Oče posvetili ss. apostelnoma Cirilu in Metodu.

Ravno ta dan (5. julija) najbrže bodo sv. Oče sprejeli romarje v slovesnem zaslišanji, in o tej priliki bode izročena tudi adresa katoliških Slovencev po rodovih ali plemenih. Želi se pa vendar, da vrh tega bodi ena adresa za vse katoliške Slovence, in to v staroslovenskem jeziku, katero bi imel izročiti bosansko-djakovski škof mil. gosp. Strosmajer.

Romarji bi imeli v Rim dospeti 1. mal. srpana. Razen teh svečanosti se pripravlja primerna umetna vedrilnica, n. pr. glasbena akademija itd.

Tako veličastna osnova bode pač marsikoga, ki sicer ni mislil, vzdignila na to popotvanje. Poslan je ta program v Zagreb in prinesel ga je poslednji „Katol. List“ št. 20. Razveselilo nas je tudi, da v tej osnovi se za ves veliki matere Slave rod rabi poštna staroslovenska beseda „Slovén, slovensko“ itd., in ne „Slovan, slovansko“, za katero prvo ime, kar nam je dobro znano, se poganja tudi gosp. kanonik dr. Černič. Staroslovensko adreso slišati — to bo veličastno in silo častitljivo čuti v cerkvi sv. Klemena v raznih slovenskih jezikih. Gotovo smemo že naprej reči, da kaj tako lepega napraviti je zmožna le katoliška cerkev, za katero se bode zanesljivo o tej priliki ogrelo tudi mnogo src razkolnikov, ker ni dvoma, da jih bode mnogo opazovalo te slovesnosti, ki jo bodo sinovi matere Slave iz tako velikega dela sveta obhajali v večnem Rimu.

Zgodovinske stvari.

Brata solunska in Slovenci.

Spisal Ivan Lavrenčič.

Tako se vajin blišč v Slovanstvu širi,
Blišč vera je in narodna omika.
A. Umek.

Sè zlato-rumenimi pismeni je zapisala mati zgodovina preslavni imeni bratov solunskih v knjigo cerkveno in svetovno. In to po pravici, kajti le malo duš-

nih velikanov je doslej toliko koristilo človeštvu in posebno Slovanstvu, nego ta dva blagovestnika. Ni plemena velkanskega rodú slovanskega, kateremu ne bi bila pripomogla k duševnemu razvitku in svetovni omiki; tako Čehom in drugim severnim in vzhodnim bratom, kakor tudi južnim Slovincem, Hrvatom, Srbom in Bulgarom. A ker bi bilo preobširno razsojevati nju zasluge za vsako pleme posebej, spregovoriti hočemo tu le o plemenu našem, ter pokazati, kaj sta nam apostola brata v oziru verskem? kaj sta nam v oziru svetovnem? in naposled kaj smo mi dolžni sv. blagovestnikoma.

V verskem oziru sta apostola brata oživitelja krščanstva. Kristovo vero so namreč uže prej oznanovali misijonarji, na južni strani Drave akvilejski in na severni solnograški. A njihovo delovanje ni imelo izdatnega sadú, kajti podučevali so naše prednike le po tolmačih in prepevali službo božjo v jeziku našim očetom nerazumljivem; a še več, poslednji nakladali so jim še davkov in mnogo drugih bremen, kar ni nikakor rodilo prave ljubezni niti do učiteljev niti do vzvišenega nauka. Dokler so tedaj nemški svečeniki tu bivali, bilo je nemogoče, da bi se krščanstvo ukoreninilo in vspešno širilo; morali so — nolentes naše pokrajine zapustiti in priti so morali drugi, ki so podučevali pradede naše v jeziku domačem. In tako sta dobro došla solunska brata, ki sta oznanovala Slovincem nebeške resnice bodi si neposrednje ali posrednje.

Gotovo je, da so poslušali mili glas naših apostolov Slovenci štajarski in ogerski, kjer je vladal knez blatenski Kocelj, sin Pribine. Kako daleč se je razprostirala kneževina Koceljeva proti jugu, ni mogoče natanko določiti; a ker se imenuje Ptuj last Pribinova, ni dvomiti, da je segala proti zapadu do meje koroške. Sèm sta prišla brata solunska uže na svojem prvem potovanju iz Morave v Rim leta 867. Kocelj sprejme ju z radostnim srcem; dá jima 50 učencev, želé, da bi jih papež posvetil v mašnike in dijakone. In ko pokolje Metod v Rimu leta 869. svojega brata Cirila, vrne se v deželo Koceljevo; to je v spodnji del nadbiskupije moravsko-panonske. V Moravo ni mogel zaradi političnih prekucij. Stolno mesto mu je današnji Szalvár, srcé Panonije kraj velikega blatenskega jezera. Bival je tu noter do leta 877.; preživel je mnogo žalostnih, a tudi veselih dni. Znano je ono grdo ravnanje nemških, posebno solnograških biskopov z Metodom; ali znana je tudi ljubezen Slovencev do učenika svojega Metoda. Kako ga je narod ljubil, vidi se iz tega, da se je vrnil nemški nadmašnik Rihbald z vsemi svojimi pomočniki v Solnigrad. Kako daleč je pa segalo delovanje sv. moža proti jugu? Na to najljajše odgovorimo, če se vprašamo, kako daleč je segala Panonska metropolija? O tem so učenjaki različnih misli. Nekateri trdè, da se je raztezala do Drave, to je panonska zemlja je mejila v zahodu ob Murici in cetskih hribih med Muro in Rabo in potem čez Muro proti Slovenskim goricam tako, da Maribor, Ptuj, Strade in Jablanica so bili panonski kraji. A drugi menijo, da se je razprostirala še dalje čez Dravo do Save in Dalmacije in obsezala slovenske pokrajine razven Slovenije, Srema in Karniole, ki so spadale pod Bulgarsko in Akvilejo. Tako gospod Trstenjak v „Novicah“ l. 1857. str. 390 in leta 1862. str. 407. kakor tudi dr. Ginzel „Geschichte der Slavenapostel Cyrill und Method“ str. 52; on piše namreč: „Der weite Kirchensprengel Method's erstreckte sich im Süden bis über die Drau und Save gegen Dalmatien, und umfasste hier vorzugsweise die von den slavischen Karantanen und ihren Nachbarn bewohnten und Sclavinia benannten Länderstriche, so dass jedoch Slavonien und Syrmien am rech-